

PRESUDA SUDA

30. lipnja 1966.(*)

U predmetu 61/65,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, uputio Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, Heerlen (Nizozemska), u postupku pred tim sudom između

udovice G. Vaassen-Göbbels,

s prebivalištem u Bardenbergu (Njemačka),

i

uprave Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, Heerlen (Nizozemska),

o tumačenju Uredbe Vijeća EEZ-a br. 3 o socijalnoj sigurnosti radnika migranata (Službeni list od 16. prosinca 1958., str. 561. i sljedeće).

SUD

u sastavu: Ch. L. Hammes, predsjednik, L. Delvaux i W. Strauss (izvjestitelj), predsjednici vijeća, A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Lecourt i R. Monaco, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Gand,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

I - Dopuštenost zahtjeva za tumačenjem

Tuženik u glavnom postupku tvrdi da Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, u dalnjem tekstu: Scheidsgerecht, ne predstavlja sud u smislu članka 177. Ugovora o EEZ-u te stoga nije nadležan uputiti Sudu zahtjev za tumačenjem na temelju tog članka.

Scheidsgerecht je valjano osnovan u skladu s nizozemskim pravom i predviđen je uredbom van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf (RBFM), kojom se uređuju odnosi između Beambtenfonds i njegovih osiguranika.

U skladu s nizozemskim zakonom o invalidnosti, obvezno osiguranje predviđeno tim zakonom ne primjenjuje se na osobe čije se invalidske i starosne mirovine isplaćuju po drugom sustavu, koji je namijenjen zamjeni općeg sustava. Do takve će zamjene doći kada nadležna tijela objave da zamjenjeni sustav ispunjava zakonske uvjete i nudi dostatna jamstva za dodjelu mirovina.

Analogne odredbe postoje i za ostale grane socijalne sigurnosti.

Uredbu, kao i njezine eventualne izmjene, stoga treba odobriti ne samo nizozemski ministar nadležan za rудarstvo, nego i ministar socijalne skrbi i javnog zdravlja.

Dužnost je ministra nadležnog za rudarstvo imenovati članove Scheidsgerechta i njegovog predsjednika te donijeti njegov poslovnik.

Scheidsgerecht je stalno tijelo nadležno za rješavanje sporova općenito definiranih u članku 89. RBFM-a te podliježe pravilima kontradiktornog postupka sličnim onima kojima se uređuje funkcioniranje redovnih sudova.

Naposljetku, osobe na koje se odnosi RBFM-a obvezni su članovi Beambtenfonda i to na temelju uredbe koju je donio Mijnindustrieraad (vijeće rudarstva), ustanova javnog prava.

Navedene osobe obvezne su se u pogledu sporova koji nastanu između njih i njihovog osiguravatelja obratiti Scheidsgerechtu kao sudskom tijelu.

Scheidsgerecht je obvezan primijeniti pravna pravila.

U ovom slučaju, pitanje jesu li propisi kao što je RBFM predviđeni Uredbom Vijeća EEZ-a br. 3 stvar je tumačenja uredbe i treba ga ispitati u kontekstu prvog pitanja koje je postavio Scheidsgerecht.

U tim okolnostima, Scheidsgerecht valja smatrati sudom u smislu članka 177.

Stoga je zahtjev za tumačenjem dopušten.

II – Meritum

1. Prvo pitanje koje je uputio Scheidsgerecht

Scheidsgerecht traži od Suda da se očituje predstavljaju li odredbe iz poglavlja II. RBFM-a, koje se odnose na fond za slučaj bolesti a kojim upravlja BFM, „zakonodavstvo” u smislu u kojem se taj pojam koristi u Uredbi br. 3, jesu li navedene odredbe obuhvaćene Prilogom B., poglavljem „Nizozemska”, točkom (i) te uredbe i primjenjuje li se stoga na zaposlenike nizozemskih rudnika obuhvaćene navedenim propisima.

U skladu s člankom 177. Ugovora o EEZ-u, Sud je jedini ovlašten izjasniti se o tumačenju ili valjanosti Ugovora i akata koje su donijele institucije Zajednice, ali nema ovlasti primjeniti ih na određeni slučaj.

Stoga se Sud treba ograničiti na to da iz pitanja koje je postavio Scheidsgerecht, a s obzirom na činjenice koje je iznio taj sud, izdvoji samo one elemente koji se odnose na tumačenje Ugovora i Uredbe br. 3.

(a) Ovim pitanjem prvo se želi saznati mogu li se propisi koji se odnose na osiguranje za slučaj bolesti za radnike i njihove nadživjele osobe, koje je utvrdila i koje provodi ustanova privatnog prava, smatrati zakonodavstvom u smislu Uredbe br. 3.

U skladu s člankom 1. točkom (b) Uredbe br. 3, „zakonodavstvo znači zakoni, propisi i statutarne odredbe [...] svake države članice koji se odnose na sustave socijalne sigurnosti i grane socijalne sigurnosti navedene u stavcima 1. i 2. članka 2. ove Uredbe”. [neslužbeni prijevod] Dakle, među ostalim obuhvaća sustave i grane socijalne sigurnosti koje se odnose na davanja za slučaj bolesti.

Upućivanjem na „zakonske odredbe” jasno se nastoji obuhvatiti sustave i grane socijalne sigurnosti kojima upravljaju ustanove koje nisu javna tijela i koje u odnosu na njih uživaju određeni stupanj autonomije.

Drugo, u skladu s člankom 1. točkom (e) Uredbe br. 3, „ustanova znači [...] agencija ili tijelo odgovorno za primjenu cijelokupnog ili dijela zakonodavstva”. [neslužbeni prijevod]

Iz usporedbe pojmljiva „agencija” i „tijelo” jasno je da se Uredba br. 3 također primjenjuje na zakonske odredbe kojima se uređuje funkcioniranje ustanova privatnog prava, tim više što nisu izričito isključene nijednom odredbom Uredbe br. 3.

Pojam „zakonske odredbe” primjenjuje se na pravila koja, iako su usvojena i primjenjena u obliku privatnog prava i od strane tijela uređenih privatnim pravom, čine dio sustava socijalne sigurnosti države članice zato što su namijenjena dopuni zakona i propisa koji se odnose na socijalnu sigurnost, ili njihovo zamjeni.

Uredba br. 3 pokazuje očitu zabrinutost da se iz koristi njezinih odredbi ne isključe sustavi kojima upravljaju tijela koja nisu državna, a koja, barem u nekoliko država članica, pokrivaju značajan dio sustava socijalne sigurnosti.

Međutim, tužnik u glavnom postupku smatra da se ta razmatranja ne mogu primijeniti utoliko što u nedostatku spornog propisa zainteresirane strane ne bi bile obavezno osigurane prema općem sustavu socijalne sigurnosti.

U tom smislu se navedeni propisi ne mogu smatrati zamjenom općeg sustava.

Tužnik u glavnom postupku također tvrdi da se navedena razmatranja ne primjenjuju na nadživjele osobe radnika koje su na čisto dobrovoljnoj osnovi povezane s tijelom s kojim je navedeni radnik bio povezan na obaveznoj osnovi.

Prigovor da je g. Vasseen bio izuzet iz općeg sustava socijalne sigurnosti nije relevantan, budući da pitanje koje je Scheidsgerecht navelo da se obrati Sudu očigledno glasi jesu li sporni propisi dio posebnog sustava u smislu članka 2. stavka 2. Uredbe br. 3.

Takav se sustav nedvojbeno pojavljuje kada određena skupina radnika podliježe posebnom obveznom osiguranju na temelju javnog prava.

Nadalje, tuženik u glavnem postupku shvatio je bit stvari kada je u svojem podnesku naveo, prvo, da obavezno osiguranje svih zaposlenika u nizozemskim rudnicima proizlazi iz članka 33. uredbe Mijnindustrieraada od 8. rujna 1952. o radnim uvjetima pripravnika i zaposlenika u rudarstvu (Nederlandse Staatscourant od 23. rujna 1952., br. 185.) i, drugo, budući da je navedeni propis donijelo nadležno tijelo javne vlasti, pripada području javnog prava.

Međutim, nakon eventualne primjene članka 177. Ugovora, kao što je učinjeno u ovom predmetu, na nacionalnom je sudu da ispita jesu li uvjeti potrebni kako bi posebni sustav postojao zaista ispunjeni, kako bi zakonske odredbe koje se na njega odnose bile obuhvaćene pojmom zakonodavstva iz članka 1. točke (b) Uredbe br. 3.

Jednom kad se utvrdi postojanje posebnog sustava, uredbe br. 3 i 4 primjenjuju se na taj sustav u cijelosti, uključujući odredbe koje se eventualno tiču dobrovoljnog i fakultativnog članstva bivših osiguranika i njihovih nadživjelih osoba.

(b) U drugom dijelu pitanja Scheidsgerecht traži od Suda da se izjasni o tome je li nizozemski sustav osiguranja za slučaj bolesti uspostavljen za zaposlenike u rudarstvu i njihove pravne sljednike obuhvaćen Prilogom B, poglavljem „Nizozemska”, točkom (i) Uredbe br. 3, čiji tekst glasi: „osiguranje za slučaj bolesti radnika u rudnicima (davanja u novcu i naravi za slučaj bolesti ili majčinstva)”.

Tuženik u glavnem postupku smatra da bi odgovor na to pitanje trebao biti negativan. Navodi da nizozemska inačica navedene uredbe koristi, kao istovjetan pojmu „radnici”, pojam „mijnworkers” koji se, za razliku od pojma „werknemers”, odnosi samo na fizičke radnike te time isključuje ostale zaposlenike.

Čak i pod pretpostavkom da je takvo tumačenje pojma „mijnworkers” točno, što se čini dvojbenim, tvrdnja tuženika u glavnem postupku ni u kojem slučaju ne bi mogla uspjeti.

U Prilogu 3. Uredbi 3, u poglavljju pod naslovom „Nizozemska” u točki (a) osiguranje za slučaj bolesti navodi se općenito, a u točki (i) osiguranje za slučaj bolesti navodi se za radnike u rudnicima.

Dakle, ako posebni sustav osiguranja za slučaj bolesti, kako je prethodno definiran, nije obuhvaćen točkom (i), on mora biti obuhvaćen točkom (a) koja se primjenjuje bez razlike na sve „radnike” („workers”; „travailleurs”; „arbeitskraefte” i „arbeitnehmer”; „lavoratori”; „werknemers”) u smislu članaka 48. do 51. Ugovora, a ti pojmovi obuhvaćaju i ostale zaposlenike.

Poglavlje pod naslovom „Nizozemska” u Prilogu B Uredbi br. 3 tako obuhvaća opći i posebni sustav socijalne sigurnosti koji se odnose na osiguranje za slučaj bolesti.

2. Drugo pitanje koje je uputio Scheidsgerecht

Svojim drugim pitanjem, postavljenim u slučaju da je odgovor na prvo pitanje potvrđan, Scheidsgerecht traži od Suda da se izjasni ima li nadživjela osoba radnika „pravo na

davanja koja su propisana člankom 22. Uredbe br. 3, a određena na kraju članka 22. stavka 2.”:

- iako ima prebivalište na državnom području države članice koja nije država dotične ustanove za osiguranje za slučaj bolesti,
- te iako zakonodavstvo, koje ta ustanova primjenjuje, za nadživjelu osobu predviđa samo pravo na „povrat, od strane fonda za zdravstveno osiguranje, troškova liječenja, njege i nabave lijekova”.

(a) Što se tiče prvog uvjeta, iz konteksta zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da Scheidsgerecht u biti želi saznati je li Uredbi br. 3 protivno da ustanova odbije članstvo nadživjele osobe radnika u fakultativnom osiguranju za slučaj bolesti samo zato što ima prebivalište u državi članici koja nije država dotične ustanove.

Stavcima 2. i 3. članka 22. Uredbe br. 3 uređuje se način dodjele davanja za slučaj bolesti „korisniku mirovine ili naknade”, koja se isplaćuju na temelju zakonodavstva jedne ili više država članica, ako takav korisnik ima prebivalište na državnom području države članice u kojoj se ne nalazi niti jedna ustanova dužnik za isplatu mirovine ili davanja.

Te se odredbe svakako odnose na slučaj kada osiguranje za slučaj bolesti obavezno proizlazi iz prava na mirovinu ili davanja, to jest kada, u određenom smislu, predstavlja nužan element sustava mirovina ili davanja.

Te odredbe logički prepostavljaju da se članstvo u sustavu osiguranja za slučaj bolesti ne može prekinuti zbog činjenice što dotična osoba prenosi svoje prebivalište u zemlju koja nije ona u kojoj se nalaze ustanove dužnici za isplatu davanja.

To je uostalom potvrđeno člankom 10. stavkom 1. Uredbe br. 3, prema kojem „mirovine ili davanja [...] stečeni na temelju zakonodavstva jedne ili više država članica ne mogu podlijegati smanjenju, izmjeni, obustavi, ukidanju ili zapljeni zbog toga što predmetni korisnik ima prebivalište na državnom području države članice koja nije ona u kojoj se nalazi ustanova dužnik”. [neslužbeni prijevod]

S druge strane, članak 22. ne navodi izrijekom slučaj u kojem je članstvo korisnika mirovine ili davanja u sustavu osiguranja za slučaj bolesti samo fakultativno.

Stoga valja utvrditi, unatoč tome što se u navedenom članku ne spominje, primjenjuje li se navedeno i u takvom slučaju.

U skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe br. 3, njegove odredbe primjenjuju se „na nadživjele osobe zaposlenih radnika ili članova fonda koji podliježu zakonodavstvu jedne ili više država članica”.

Opći uvjeti tih odredaba ukazuju da primjena uredbe nije ograničena na radnike ili nadživjele osobe radnika, koji su bili zaposleni u više država, ili koji su zaposleni ili su bili zaposleni u jednoj državi iako imaju, ili su imali, prebivalište u drugoj državi.

Stoga se uredba primjenjuje čak i ako je prijenos prebivališta u drugu državu članicu izvršio ne sam radnik, već njegova nadživjela osoba.

To tumačenje sukladno je duhu članka 48. do 51. Ugovora, kao i Uredbe br. 3, a to je, osim zaštite radnika migranta *stricto sensu*, spriječiti mogućnost da se u području socijalne sigurnosti teritorijalne odredbe primjenjuju protiv radnika ili njihovih nadživjelih osoba.

Nadalje, iz članka 9. stavka 1. Uredbe br. 3 proizlazi da se ona bez razlike primjenjuje „na obvezno, dobrovoljno ili fakultativno neprekidno osiguranje”.

Iz članka 10. stavka 2. navedene uredbe, zajedno s njezinim Prilogom E, osobito proizlazi da svaki put kada se uredbom namjeravaju očuvati postojeće teritorijalne odredbe utvrđene nacionalnim zakonodavstvima, to se izričito navodi.

Stoga, čak i kada je članstvo u sustavu osiguranja za slučaj bolesti radnika ili njegove nadživjele osobe, korisnika mirovine ili davanja, samo izborno, Uredba br. 3 zabranjuje nacionalnoj ustanovi da prekine to članstvo zbog činjenice što je korisnik premjestio svoje prebivalište u zemlju koja nije ona u kojoj se nalazi navedena ustanova.

(b) Zahtjevom za tumačenjem također se želi saznati primjenjuje li se članak 22., koji se odnosi samo na „davanja u naravi”, na davanja za liječenje i njegu te nabavu lijekova, koja se dodjeljuju u obliku povrata troškova.

Poglavlje 1. glave III. Uredbe br. 3, pod naslovom: „Bolest, majčinstvo”, koje uključuje dotični članak 22., razlikuje „davanja u naravi” od „novčanih davanja”, ali ih ne definira.

Unatoč tome, jasno je da pojam „davanja u naravi” ne isključuje mogućnost da takva davanja uključuju isplate od strane ustanove dužnika.

Uobičajeno je da takva ustanova izvršava takve isplate u slučajevima koji se u članku 19. stavku 5. Uredbe br. 3 izričito navode kao „davanja u naravi”, odnosno dodjela „proteza” i „velikih pomagala”.

S druge strane, odredbe dotičnog poglavlja 1. ne razlikuju se ovisno o tome izvršavaju li se navedena plaćanja samoj predmetnoj osobi ili trećim stranama.

Naposljetku, članak 18. uredbe dopušta tumačenje da su „novčana davanja” u biti namijenjena nadoknadi gubitka plaće bolesnog radnika i da se stoga odnose na situaciju koja je potpuno različita od one o kojoj je ovdje riječ.

Iz svih tih elemenata proizlazi da se članak 22. primjenjuje i kada se davanja poput onih na koje se poziva Scheidsgerecht dodjeljuju u obliku naknade troškova.

III - Troškovi

Troškovi Komisije EEZ-a, koja je podnijela očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka

pred Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, na tom je sudu da odluci o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

uzimajući u obzir postupovne akte;

saslušavši izvješće suca izvjestitelja;

saslušavši usmena očitovanja Komisije EEZ-a i tuženika u glavnom postupku;

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika;

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju EEZ-a, a posebno članke 48. do 51. i 177.;

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda EEZ-a, a posebno članak 20.;

uzimajući u obzir Uredbu br. 3 Vijeća EEZ-a o socijalnoj sigurnosti radnika migranata (Službeni list od 16. prosinca 1958., str. 561. i sljedeće), a posebno članak 1. točku (b) i (e), članak 2., 4., 9., 10., 18., 19. i 22. i Prilog B pod naslovom „Nizozemska” u točkama (a) i (i);

uzimajući u obzir Poslovnik Suda Europskih zajednica;

SUD

odlučujući o prethodnim pitanjima koja mu je uputio Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, u skladu s odlukom tog suda od 10. prosinca 1965.,

odlučuje:

- 1. Propisi koji se odnose na osiguranje za slučaj bolesti radnika i njihovih nadživjelih osoba, koje je utvrdila i koje provodi ustanova privatnog prava, kao „zakonske odredbe”, dio su „zakonodavstva” prema članku 1. točki (b) i članku 4. Uredbe br. 3 kada ti propisi dopunjaju zakone i propise kojima se uspostavlja opći ili posebni sustav socijalne sigurnosti.**
- 2. Prilog B Uredbi Vijeća EEZ-a br. 3 u poglavljiju „Nizozemska” primjenjuje se na opće i posebne sustave socijalne sigurnosti u vezi s osiguranjem za slučaj bolesti zaposlenika u rudarstvu.**
- 3. Odredbama Uredbe br. 3 protivno je da ustanova nadživjeloj osobi radnika, koji je korisnik mirovine ili naknade na temelju zakonodavstva države članice, uskraćuje pravo na članstvo, makar fakultativno, u sustavu zdravstvenog osiguranja kojim upravlja zbog činjenice što navedeni korisnik ima prebivalište na državnom području države članice koja nije ona u kojoj se nalazi navedena ustanova.**

4. **Članak 22. Uredbe br. 3 također se primjenjuje na davanja koja se dodjeljuju za liječenje i njegu te nabavu lijekova, u obliku povrata troškova;**

i proglašava:

5. **Na Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijfu je da odluči o troškovima u ovom predmetu.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 30. lipnja 1966.

[Potpisi]

* Jezik postupka: nizozemski